

10 soļu programma Latvijas kapitāla tirgus attīstībai 2.0

Lai nodrošinātu Latvijas kapitāla tirgus turpmāku attīstību, Latvijas Banka ir aptaujājusi tirgus dalībniekus un ekspertus un ir izstrādājusi šādu programmu kapitāla tirgus attīstības veicināšanai.

Kapitāla tirgus pieejamības veicināšana

Jānodrošina, ka pieeja Latvijas kapitāla tirgum ir ikvienam investoram, kas vēlas iegādāties vērtspapirus. Vienlaikus jānodrošina, ka ir skaidri definētas procedūras un potenciālajiem tirgus dalībniekiem, kā arī investoriem pieejama saprotama informācija. Tāpat jānodrošina, ka finanšu tirgus dalībnieki, sniedzot konsultācijas par finansējuma piesaistes iespējām, kā vienu no iespējām piedāvā iespēju daļu finansējuma piesaistīt kapitāla tirgū. Lai nodrošinātu Latvijas kapitāla tirgus "redzamību", turpināms darbs pie Latvijas pozīcijas starptautiskajos indeksos.

Uzņēmumu finanšu pratības un pārvaldības stiprināšana

Diskusijās ar iesaistītajām pusēm secināts, ka uzņēmumu finanšu pratība ir jāuzlabo, līdz ar to šim jautājumam jāpievērš īpaša uzmanība. Jānodrošina, lai uzņēmumiem ir izpratne par dažādām finansējuma piesaistes iespējām, kā arī ieguvumiem, izvēloties katru no tām. Vienlaikus jāveic informatīvie pasākumi attiecībā uz uzņēmuma struktūras veidošanu, pārvaldības jautājumiem, finanšu vadību u. c.

Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību dalība kapitāla tirgū

Ministru kabinets ir atbalstījis priekšlikumu sasniegt informatīvajā ziņojumā "Par Latvijas kapitāla tirgus tālāku attīstību" izvirzīto rezultatīvo rādītāju – Latvijas akciju tirgus kapitalizācijas apjoms 2027. gadā 9 % no IKP. Lai arī tirgus aktivitāte ir paaugstinājusies, īpaši obligāciju tirgū, iztrūkstošais elements ir tirgus apjoms. Lietuvā un Igaunijā mazliet vairāk par trešdaļu tirgus kapitalizācijas veido valsts un pašvaldību kontrolē esoši uzņēmumi. Latvijā ir divi biržā kotēti valsts un pašvaldību uzņēmumi – AS "Latvenergo" un AS "Augstsprieguma tīkls" –, kuru obligācijas iekļautas regulētajā tirgū. Ņemot vērā minēto un lai sasniegtu izvirzīto tirgus kapitalizācijas mērķi, jāveic pasākumi, kas veicina lielo valsts kapitālsabiedrību izešanu kapitāla tirgū, īpaši – iekļaujot tirgū akcijas.

Iedzīvotāju finanšu pratība

Neskatoties uz pastāvīgi veiktajiem pasākumiem iedzīvotāju finanšu pratības uzlabošanai, Latvijas iedzīvotāju finanšu pratība ir nedaudz zem vidējā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstu līmeņa. Ņemot vērā minēto, jāturpina pasākumi iedzīvotāju finanšu pratības uzlabošanai, turpinot skaidrojošo darbu par ieguldīšanas iespējām un citiem saistītajiem jautājumiem.

Uzraudzības procesa pilnveidošana

Lai arī uzraudzības process pēdējo gadu laikā nepārtraukti tiek pilnveidots, joprojām ir jomas, kurās iespējami turpmāki uzlabojumi. Pamatā uzlabojumi jāveic attiecībā uz skaidrojošo darbu, Latvijas Bankas metodisko materiālu un skaidrojumu sagatavošanu, kā arī uzrauga gaidu definēšanu. Tāpat jāturpina darbs Baltijas uzraugu līmenī, lai nodrošinātu pēc iespējas vienotu pieeju dažādu jautājumu risināšanā.

Ilgtspējīgas pārvaldības veicināšana

Lai veicinātu uzņēmumu ilgtspējīgu pārvaldību, jāturpina jau iesāktie pasākumi – darbs Korporatīvās pārvaldības konsultatīvajā padomē, lai nodrošinātu pēc iespējas labāku korporatīvās pārvaldības ieviešanu uzņēmumos. Lai izceltu izcilākos uzņēmumus ilgtspējīgas pārvaldības jomā, jāturpina Ilgtspējīgas pārvaldības balvas pasniegšana. Vienlaikus, ņemot vērā aizvien augošās prasības ilgtspējas ziņošanas jomā, jāsniedz atbalsts emitentiem izpratnes veidošanā par jaunajām prasībām un praktiskajā ziņošanā.

Emitentu un akcionāru savstarpējās kultūras veidošana

Tā kā kapitāla tirgū ienāk jauni dalībnieki un sagaidāms, ka nākotnē tādu būs aizvien vairāk, jāveicina atbilstoša emitentu un akcionāru savstarpējā kultūra, lai emitentam ir pieejama informācija par labo praksi ne tikai pirms emisijas veikšanas, bet arī pēc tās, nodrošinot atbilstošu komunikāciju ar investoriem, kā arī sabiedrības informēšanu par sasniegtajiem rezultātiem. Tāpat jāveic skaidrojošais darbs ar investoriem, lai nodrošinātu izpratni par to iespējām saņemt informāciju un ietekmēt uzņēmuma darbību.

Atbalsts esošajiem un potenciālajiem emitentiem

Lai nodrošinātu turpmāku kapitāla tirgus attīstību, jāsniedz atbalsts esošajiem un topošajiem emitentiem. Viena no turpināmajām iniciatīvām ir Vērtspapīru smilškaite – atbalsta mehānisms, kura ietvaros potenciālais emitents saņem ekspertu sagatavotu sākotnējo novērtējumu un ieteikumus par to, kas jāuzlabo, lai izietu Latvijas kapitāla tirgū. Atbalsta mehānismu var izmantot gan privāti uzņēmumi, gan arī valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības. Konsultācijām var pieteikties gan uzņēmumi, kas iecerējuši izlaist akcijas, gan uzņēmumi, kas vēlas piesaistīt finansējumu, izlaižot obligācijas. Vērtspapīru smilškaite ir saņēmusi ļoti labu novērtējumu no esošajiem un potenciālajiem tirgus dalībniekiem. Līdz šim atbalsta mehānismu izmantojuši jau astoņi uzņēmumi. Plānots, ka Vērtspapīru smilškaite darbosies tik ilgi, kamēr tirgū būs šāda nepieciešamība un Vērtspapīru smilškaite darba grupas dalībnieki būs gatavi turpināt dalību attiecīgajā darba grupā. Tāpat jānodrošina, ka atbalsta programmas uzņēmumiem kapitāla piesaistei biržā ir pieejamas un praktiski izmantojamas. Jāturpina dažādas informatīvās kampaņas un pasākumi, piemēram, ikgadējais Latvijas Kapitāla tirgus forums, kā arī citi pasākumi.

Regulējuma efektīvizēšana un administratīvo šķēršļu mazināšana

Aptaujājot tirgus dalībniekus, secināts, ka pastāv zināmi regulējuma jautājumi, kuri jāpārskata un jāuzlabo, lai mazinātu šķēršļus iziešanai kapitāla tirgū, piemēram, risinot jautājumu par Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma regulējumu attiecībā uz "plāno kapitalizāciju", regulējumu attiecībā uz pamatkapitāla palielināšanu un apmaksāšanu, interešu konfliktu u. c.

Investoru tiesību aizsardzība

Investoru aizsardzība ir būtisks veselīga kapitāla tirgus attīstības elements, īpaši attiecībā uz mazākuma investoriem. Lai nodrošinātu investoru tiesību pārstāvību, jāizvērtē investoru pārstāvja koncepta ieviešana obligāciju emisijas gadījumā. Vienlaikus jāturpina darbs pie dažādu citu pasākumu izstrādes, lai turpinātu uzlabot investoru aizsardzību, tādējādi nodrošinot iesaisti kapitāla tirgū.